

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Dæmonem pati ab igne per qualitatem ab igne deriuatam, recentiores
affirmant. c. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

dolor non esset eiusdem rationis cum dolore animæ in corpore ex combustione: nam dolor animæ in corpore ex combustione, est de qualitate aliqua sensibili: qualitas autem corporea impressa dæmoni non esset sensibilis: ergo dolor de illa non esset eiusdem rationis cum tristitia animæ ex combustione.

Responsio
aliquorum
regitur.

At dicat aliquis, eleuari quidem voluntatem dæmonis, ut tristetur de qualitate illa sensibili, quæ nascitur ex combustione, & illam percipiat, ac si esset in corpore. Verum hoc facile confutari potest. Nam nulla facultas appetens, aut cognoscens, eleuari potest ad operandum circa obiectū aliquod, quod intra latitudinem proprii aliquo modo non continetur: veluti oculus ad audiendum, & auris ad videndum, & intellectus ad sentiendum eleuari nequit: alioquin & quævis res eleuari posset ad quodvis genus operationis vitæ: quod est absurdum. Quod vero intellectus creatus eleuetur ad videndum clare Deum, est, quia Deus intra latitudinem obiecti intellectus creati aliquo modo continetur: nam & naturaliter Deus cognosci potest ab intellectu creato, saltem non proprio conceptu, nec quiditatio: & ideo ex vno genere cognitionis circa idem obiectum, ad aliud genus perfectius eleuari potest: id tamen quod nullo modo continetur sub obiecto alicuius facultatis, non potest facultas eleuari: sic eodem modo facultas appetens eleuari non potest ad operandum circa id: quod aliquo modo intra analogiam & latitudinem obiecti sui non continetur. Cum igitur dolor, qui est in voluntate animæ coniuncta cum corpore ex combustione corporis ab igne, hoc modo fiat ut primum afficiatur ipse tactus molesta quadam cognitione qualitatibus illius, quæ doloriferam vocamus, ut probabilior opinio fert, aut intemperiei, aut diuisionis continui, ut alij existimant: deinde appetitus animalis tristetur de eodem obiecto tanquam disconuenienti: postremo voluntas dolore, & tristitia de eadem, eo afficiatur per sympathiam quandam: efficitur, dæmonem non posse hoc modo torqueri quacunque qualitate ab igne in ipsum derivata.

CAPVT V.

Dæmonem pati ab igne per qualitatem ab igne derivatam, recentiores affirmant.

20. **Q**uinta sententia est recentiorum qui autem, qualitatem quandam ab igne virtute Dei ventis ipso ut instrumento in dæmonem derivari, & ab ea dæmonem pati, & de ea tristari: non quidem eodem genere tristitiæ, quo tristatur anima coniuncta corpori, cum ab igne corpus crematur: sed quia videt dæmon, se ea qualitate sibi minime conuenienti, & contraria quasi maculatum, turpem, & deformem: sicut corpus animalis per intemperiem, vel qualitatem illam doloriferam male se habet. Hanc sententiam indicat *Albertus in 4. d. 44. a. 20. ad ult.* quamvis existimet probabiliorē primā, quam supra cap. i. retulimus. Eandem quoque opinionem tribuunt recentiores Durando, ut aliquem ex Scholasticis antiquioribus habeant patronum: cum tamen *Durandus in 4. distinct. 44. q. vii. num. 15.* eam solum tanquam aliorum referat, & ex professo impugnet. Confirmari autem potest testimonijs Patrum & Scri-

pturæ cap. 2. huius disputationis, quibus dicitur, dæmones ab igne cremari, & cruciari: quod nullo alio modo commode videtur intelligi posse, quā hoc, quem hæc opinio defendit, ut inductione constat ex ijs, quæ supra alias sententias diximus. Sed præsertim autoritate, & verbis *Gregor. 4. dialog. cap. 29.* comprobari potest: inquit enim, animam pati incendium ignis, non tantum videndo, sed etiam experiendo. Adde etiam loca Scripturæ, in quibus hoc genus tormenti explicatur *Luc. 16.* anima diuitis dicebat. *Quia crucior in hac flamma:* *Apocal. 20.* dicitur bestiam, & Pseudoprophetas cruciandos die ac nocte in stagno ignis.

Hæc sententia eo plausibilior in Scholis visa est, quo magis sensum sequuta videtur. Cum enim ea quæ sensu experimur, facilius intelligamus: & noster modus intelligendi communiter sensum maxime ducatur: simul atque audimus, spiritum ab igne torqueri, tristitiam eius instar corporei doloris concipimus. Si tamen in hac re spiritali deseramus sensum, & sola ratione ducti, ut oportet Philosophemur: prædictam opinionem non minus, quam alias, difficile iudicabimus, omnia vero ratione Durandi quæstilla citata num. 16. satis superque à nobis explicata disput. 177. cap. 3. quæ prædictam sententiam efficaciter ille confutat, quia videlicet quævis res mundi non potest assumi a Deo ut physicum instrumentum, nisi habeat præuiam operationem, qualem non habet ignis in spiritum: alia ratione huic materiæ propria refelli potest. Supponendum autem in primis est, dolorem & tristitiam ortam in nobis ex sensu tactus, vel esse ipsam cognitionem tactus, quæ percipitur qualitas disconueniens: vel esse fugam appetitus, & voluntatis derivatam ex illa cognitione tactus, quæ percipitur qualitas disconueniens: hoc enim aut illo modo de dolore loqui, non magna rerum, sed parua vocum dissensio est, dummodo fateamur illius qualitatis contrariæ esse cognitionem in tactu, & fugam seu displicentiam in appetitu & voluntate. Hoc supposito facile ostenditur, non posse esse fugam & displicentiam in voluntate Angelis provenientem ex impressione alicuius qualitatis ab igne derivatæ: nam si in nobis aliqua tristitia oritur ex impressione alicuius extraneæ qualitatis: ea solum contingit, quia extranea illa qualitas est contra naturalem temperiem debitam nostræ naturæ: aut quia aliquo pacto deformes nos efficit. Priori modo non solum efficitur tristitia in voluntate media solum cogitatione & apprehensione intellectus: sed etiam natura prouidit in sensu facultatem, ut disconuenientem illam qualitatem, quam doloriferam vocant, percipiamus, & inde in appetitum, & in voluntatem eo modo, quo diximus derivetur. Posteriori vero modo contingit tristitia solum in voluntate, aut appetitu absque eo, quod sensu externo tactus qualitas illa percipitur, ex eo solum quod quis per tam qualitatem deformem se considerans tristatur, veluti si quis videret se maculari aliqua qualitate, quæ turpis efficeretur, doleret sane, & tristaretur: neutro autem modo tristari potest dæmon de qualitate sibi ab igne impressa. Et quidem priori modo dæmonem non tristari, aduersarij ingenue fatentur, & ratione ipsa convincitur: quia nulla qualitas imprimi potest Angelo contrariaturam illius constitutionem ad corruptionem aliquam disponens, ut constat. Sed

neque

Gregor.

Luc. 16.

Apoc. 20.

21.

Opinio recentiorum impugna-

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

neque posteriori modo tritari potest: tum quia nulla potest excogitari ratio ob quam qualitate aliqua impressa demon efficiatur deformis, nisi ut præsentem difficultatem effugiamus: tum etiam quia si ut nulla qualitas esse potest alicui contraria disponens ad eius corruptionem, nisi quæ tollat aliquam qualitatē necessariam ad conseruationem ipsius; sic etiam non potest aliqua esse alicui causa deformitatis, nisi quæ tollat qualitatē aut substantiam necessariam ad illius pulchritudinem: si enim integre reliquit omnia necessaria ad pulchritudinem, integra manebit pulchritudo, & nulla erit deformitas: atqui nulla qualitas Angelo inprimi potest à Deo, quæ tollat aliquid necessarium ad eius pulchritudinem: ergo nulla huiusmodi qualitate reddi potest deformis. Adde, quod cum qualitas illa infundatur à Deo supernaturaliter, & nulli creatæ naturæ possit esse naturalis ex principiis ipsius naturaliter requisita: sequitur, esse supernaturalem secundū substantiam iuxta ea, quæ diximus disp. 2. 13. c. 2. nam qualitas, aut modus, qui nulli naturæ naturalis esse potest, supernaturalis est secundum suam naturam & substantiam: qua ergo ratione fieri poterit, ut Angelus deformis reddatur qualitate supernaturaliter infusa, & secundum suam substantiam supernaturalem? imo vero si talis aliqua esset, potius ad pulchritudinem Angeli pertineret. Ad testimonia vero Patrum, & Scripturæ, quæ pro hac sententia allegauimus, vnicuique verbo respondetur, demones quidem ab igne torqueri, ut supra etiā c. 1. & 2. contra primam & secundam sententiam ostendimus: tamen non cruciari eodem modo, quo hæc sententia contendit, sed alio faciliiori, quem c. seq. ex sententiā S. Thomæ explicabimus.

CAPVT VI.

Dæmones occulto quodam modo, & per alligationem ab igne torqueri probabili sententia est.

Multo facilior, & apud Thomistas communior sententia est, quam non pauci ex antiquis Theologis tradiderunt, nempe demones ab igne torqueri per alligationem, quam contra suam voluntatem patiuntur, & à qua non possunt se ipsos liberare. Hanc opinionem sequutus est S. Th. in hoc art. in solutione tertia clarissime tamen contra gentes c. 90. & Ferrariensis, ibi. Bona. in. 4. d. 44. p. 2. art. 3. quæ. 2. tam etsi ibidem alium modum cruciatus angelis assignet, nempe ut refugiant calorem ignis, quamuis nocere non possit, & trepidant timore ubi non est timor: idque fieri ex diuina omnipotentia: quo pacto incidere videtur in opinionem, cā nobis impugnata. In eadem sententia, de alligatione, fuerunt Scotus, & Gabriel locis allegatis, quamvis alium etiam modum torquendi igni assignent, de quo capite 3. dictum est. Idem senserunt Durandus in 4. d. 44. q. vi. Palud. questione 7. in quinta opinione. Maior questione 6. nec aliud videtur voluisse Hugo de Sancto Victore in questione quarta in Epistolam ad Thessalonicenses, cum ait spiritus ab igne, etiam si ab illo non contingantur: nam fieri non potest, ut aliquis ab aliquo corpore patiat, nihil ab eo recipiens (quod est ab eo non contingi) nisi per alligationem.

ARTIC. IV.

Hæc opinio nullo alio meliori fundamento confirmari debet, quam quia nullus alius videtur superesse modus, quo torquantur demones per ignem, præter enumeratos: ex quibus nullus est, qui multas non habeat difficultates, ut hæcenus vidimus: hic autem nullus videtur habere. Ergo quando alius nobis non constat reuelatione Dei (aliter enim constare non potest.) hoc pacto licebit nobis penam, quanti demones patiuntur ab igne, explicare. Porro hoc modo facile defendere possumus duo, quæ necessario alterendum sunt. Vnum est, æquale non esse penam ignis in omnibus demonibus, nam virtute Dei fieri potest, ut vnus vehementius quam alius torquetur. Alterum vero est, demones, qui in hoc ætate manserunt, non minus cruciari ab igne, quam si in ipso igne essent, ut ait Sanctus Thomas in solutione tertia, nempe per hoc, quod apprehendant, se destinatos esse, ut igni sint perpetuo alligati: quam quidem apprehensionem potest Deus admittere Dæmoni adeo efficacem, ut non minus crucietur, quam cum se videat posita in ipso igne derentum. Qua etiam ratione alterendum est, penam horum demonum non esse augendam post diem iudicii: cuius oppositum falso indicare videtur Caietanus in illud. Petri. 2. Si enim Deus Angelos peccantibus non peperit, &c. Verum hæc sententiam defendere debemus, ut non negemus, demones alio modo ab igne cruciari, quam per alligationem: sed solum asseramus alium modum cruciatus nobis plane esse ignotum: & cum Augustino loco citato in secundo capite dicamus, miris, veris tamen modis, hoc est, veris modis, nobis tamen ignotis, demones ab igne torqueri: nam ex his modis cruciatus, quos hæcenus enumerauimus, nullus abique vilo incommodo defendi potest: & ita satis erit, nostrum hac re fateri ignorantiam, quā abique firmo fundamento aliquid affirmare. De animabus separatæ dubitandum non est, eas etiam alio modo ab igne torqueri, quam per alligationem: & modum talis cruciatus nobis esse manifestum, quando corpori coniunctæ sunt, & corpus igne crematur, non solum patiuntur per alligationem, sed per dolosissimam etiam qualitatem immixtam sensibili tactus, & ab eis cognitam, ex cuius cognitione deriuatur in appetitum sentientem, & in ipsam voluntatem tristitia, quam & dolorem vocamus. Hoc igitur eodem doloris genere ex apprehensione illius qualitatis doloriferæ, quæ dolorem gignit in tactu, torquentur animæ separatæ: nam antea quam corpus ab igne comburatur actus potest Deus tale genus apprehensionis non minus efficaciter animæ separatæ immittere, quam si ignis præsens corpus cremaret: hoc autem existimo necessario alterendum, ne cogamur concedere, penam sensus ab igne deriuatam angelis in animabus post vniōnem cum corpore. Ceterum hoc genus cruciatus Angelo conuenire non potest, siue absente igne, siue præsentem, licet necesse ei conuenire potest, ex quo hoc genus doloris necessario deriuatur. Conueniunt igitur animæ separatæ, & demones in eo, ut non tantum per alligationem, sed etiam alio modo ab igne crucientur. Differunt tamen, quia modus, quo præter alligationem demones patiuntur, ignotus nobis est: modus autem, quo animæ torquentur, satis est manifestus.

Postremo